

ادامه از صفحه اول

تأملی در مستند قائم‌مقام

بخش زیادی از فیلم، گفتار متن بر تصاویر مربوطه است. در گفتار متن این فیلم که انتخاب دست‌اندرکاران تولید آن است، دیدگاه‌های جانبدارانه و قضاوت یک‌طرفه به نفع مخالفان ایشان و سانسور، به‌وضوح و روشنی دیده می‌شود.
طرفه اینکه قریب‌به‌اتفاق گفتار متن این فیلم، برگرفته از کتاب خاطرات سیاسی محمدری‌شهری است. البته بخش‌هایی از خطبه‌های ائمه جمعه موقت اوایل دهه ۷۰ پایتخت نیز جاشنی محتوای این مستند است.

۴ - اگرچه درباره شش دهه زندگی، فعالیت‌های علمی و سیاسی آیت‌الله منتظری، چند دقیقه‌ای بیشتر گفته نشده است و از همه رنج‌های آن بزرگ‌مرد در زندان‌ها و تبعیدها بیش از دو، سه جمله‌ای که آقای عزت شاهی (عزت‌الله مطهری) بیان می‌کند، چیز دیگری نیست؛ اما تا دلتان بخواهد از زندگی و فعالیت‌های سیدمهدی هاشمی سخن به میان آمده است؛ به‌گونه‌ای که بیننده در یک لحظه فکر می‌کند این فیلم بیشتر به زندگی‌نامه سیدمهدی هاشمی می‌ماند تا زندگی‌نامه فقیه عالی‌قدر، بیشتر روی نامه ششم فروردین ۶۸ مانور داده‌اند. بنابراین برخلاف آنچه قبل از نمایش فیلم ادعا شده است، این اثر نه منصفانه است و نه بدون قضاوت.

۵ - همان‌طور که در آغاز نوشتم، این فیلم دارای تحریف‌هایی است که دو، سه نمونه‌اش را که در خاطر دارم، نقل می‌کنم:

الف - کلمه قائم‌مقام که در نام فیلم آمده، هیچ ربطی به آیت‌الله منتظری ندارد. آیت‌الله منتظری از منظر قانونی و حقوقی هرگز قائم‌مقام حضرت امام‌خمینی نبوده است. مجلس خبرگان رهبری در ماده واحده‌ای اعلام نظر کرده بود که ایشان بعد از رحلت امام خمینی به‌جای آن مرحوم خواهد نشست؛ زیرا این‌ نظر اکثریت مردم ایران است و اعضای مجلس خبرگان رهبری، نظر مردم ایران را صائب می‌دانند. کجای این مصوبه بحث از قائم‌مقام است؟ پژوهشگر محترم اگر می‌خواسته محتوای یک فیلم مستند را تهیه کند، اولین گام پیداکردن ریشه عنوان قائم‌مقام است که ضرورت داشت آن را به صورت مستند ریشه‌یابی کند.

ب - این فیلم می‌خواهد بگوید اعضای مجلس خبرگان رهبری آیت‌الله منتظری را به‌عنوان جانشین آینده امام تعیین کرده‌اند، سپس همان اعضا در پی آن برآمدند که ایشان را به‌عنوان مرجع تقلید نیز معرفی کنند! این خلاف واقعیت است؛ چراکه می‌دانیم آیت‌الله منتظری در آبان ۶۴ به‌عنوان جانشین امام مطرح شد، درصورتی‌که رساله عملیه آیت‌الله منتظری که نشان از مرجعیت ایشان دارد و به درخواست علما و ائمه جمعه سراسر ایران تألیف شده بود، در سال ۶۲ منتشر شده است. در جریان بحث پیرامون صلاحیت ایشان برای رهبری آینده نظام، اکثر علمای عضو مجلس خبرگان رهبری اول از مرجعیت مسلم ایشان حرف زده‌اند. اگر نویسنده یا کارگردان این فیلم به خود زحمت می‌دادند و یک نسخه از مشروح مذاکرات مجلس خبرگان رهبری اول را که نزد اعضای آن مجلس موجود است، می‌گرفته و می‌خواندند، دیگر ادعا نمی‌کردند اعضای مجلس خبرگان ضمن داشتن دغدغه، ایشان را انتخاب کردند.

ج - در این فیلم به نهضت‌های رهایی‌بخش اشاره شده است؛ درصورتی‌که حمایت از نهضت‌های رهایی‌بخش، خواست مشترک امام‌خمینی و آیت‌الله منتظری بود که بعد از سیدمهدی هاشمی نیز به شیوه‌های دیگر ادامه پیدا کرد. ضمناً برخلاف ادعای تولیدکنندگان این فیلم، در پیش‌نویس قانون این ارگان که سپاه پاسداران به مجلس شورای اسلامی ارائه کرده بود، وزارت نهضت‌های رهایی‌بخش وجود داشت و وزارت امور خارجه نگذاشت که در قانون سپاه بماند.

د- در این فیلم تلاش شده مرحوم آیت‌الله منتظری را ساده‌لوح جلوه دهند؛ درصورتی‌که همه می‌دانند سادهلوحی اکتسابی نیست، بنابراین کسی نمی‌تواند ۷۰ سال از عیش، تیزهوش، حواس‌جمع، زرنگ، دوست و دشمن‌شناس و توانا در جمع‌بندی مسائل داخلی و خارجی باشد؛ اما نگاهان و یک‌شبه ساده‌لوح شود! نگارنده در جلد دوم کتاب فقیه عالی‌قدر، نظرات جمع زیادی از علمای برجسته کشور پیرامون صفات و توانایی‌های برجسته آیت‌الله منتظری را آورده‌ام و نیز در مشروح مذاکرات مجلس خبرگان رهبری اول به‌وفور دراین‌باره سخن رفته است.

۶ - حرف‌های بسیار زیادی درباره این فیلم و به‌ویژه مطالبی که افراد در آن بیان کرده‌اند، وجود دارد؛ اما در یک یادداشت روزنامه‌ای نمی‌توان نوشت. پیشنهاد می‌کنم نویسنده و کارگردان فیلم مستند قائم‌مقام ترتیب مناظره‌ای را بدهند تا مطالب بسیار بیشتری را به بحث بگذاریم. آنگاه برای آقایان حقایق روشن می‌شود.

نکته آخر اینکه این فیلم با وجود زحمات زیادی که برای آن کشیده‌اند، نسل سوم انقلاب اسلامی را از شناخت درست حقایق تاریخی بازمی‌دارد. امید می‌رود بازماندگان و شاگردان مرحوم آیت‌الله العظمی منتظری بتوانند از آرشيو رسانه ملی و ارگان‌های دیگر، همان‌طور که جوانان عزیز دست‌اندرکار این فیلم دسترسی پیدا کرده‌اند، بهره‌مند شوند و فیلم یا سریالی درخ‌خور مقام و منزلت علمی و سیاسی ایشان بسازند.

شکوفه حبیب‌زاده: امروز قرار است یکی از مهم‌ترین نشست‌های اوپک برگزار شود. این روزها که تنش‌های منطقه‌ای بین کشورهای همسایه به‌شدت پررنگ شده و عربستان به‌عنوان یکی از محورهای بازار نفت هم، یک پای ماجراست، بازار چشم‌انتظار است تا ببیند آیا این تنش‌ها، سر از نشست ۱۷۳ اوپک هم درمی‌آورد یا خیر. فریدون برگشلی، رئیس اسبق امور اوپک وزارت نفت و رئیس گروه مطالعات انرژی وین، در گفت‌وگو با «شرق» این نشست را یکی از حساس‌ترین نشست‌ها خواند. به گفته او: «سایه سنگین بحران‌های ژئوپلیتیک، حضور بیشترین تعداد کشورهای تولیدکننده نفت خارج از سازمان اوپک که جمع وزرای نفت حاضر در اجلاس را به ۲۴ نفر می‌رساند و بازار جهانی نفت که در انتظار تصمیمات اجلاس ۱۷۳ اوپک بی‌قراری می‌کند، بی‌شک اجلاس ۳۰ نوامبر را به‌عنوان یکی از حساس‌ترین نشست‌های تاریخ در بازار جهانی نفت ثبت خواهد کرد». ماجرا آتجا جالب می‌شود که این کارشناس ارشد انرژی با وجود اختلافات و یک‌تازی‌های شاهزاده سعودی، می‌گوید افسار این نشست دست پوتین است نه بن‌سلمان.

برکشلی معتقد است: «در بازار امروز، اهمیت با اعتماد بازیگران در هردو سوی بازار به مسکو بیشتر از ریاض است. در آستانه اجلاس پنجشنبه اوپک، بازار به سخن پوتین، بیشتر از نظر بن‌سلمان اهمیت می‌دهد». او می‌گوید روسیه بر این اعتقاد است که برای ثبات بازار جهانی نفت، تمامی تولیدکنندگان باید همکاری کنند و این شامل تولیدکنندگان شیل هم می‌شود. روسیه، نشانه‌هایی از بی‌میلی در ادامه همکاری با اوپک بروز داده و فشار اصلی را روی عربستان وارد می‌کند تا راهکارهایی برای جلب همکاری تولیدکنندگان شیل در آمریکا طراحی کند، هرچند این کار، سار سختی به نظر می‌رسد.

۴ با فرارسیدن موعد نشست ۱۷۳ اوپک، همچنان اوضاع منطقه آشفته است؛ آشننگی‌ای در روابط ایران و عربستان به‌طور مشخص فضا را ملتهب کرده که بی‌تأثیر بر بازار هم نبود. این روابط تیره آیا بر نشست اوپک اثر خواهد گذاشت؟

اجلاس ۳۰ نوامبر سازمان اوپک به یکی از حساس‌ترین اجلاس‌های اوپک در سال‌های اخیر تبدیل شده است. سایه سنگین بحران‌های ژئوپلیتیک، حضور بیشترین تعداد کشورهای تولیدکننده نفت خارج از سازمان اوپک که جمع وزرای نفت حاضر در اجلاس را به ۲۴ نفر می‌رساند و بازار جهانی نفت که در انتظار تصمیمات اجلاس صدوهفتادوسوم اوپک بی‌قراری می‌کند، بی‌شک اجلاس ۳۰ نوامبر را به‌عنوان یکی از حساس‌ترین نشست‌های تاریخ در بازار جهانی نفت ثبت خواهد کرد. در نیم قرن گذشته روابط ایران و عربستان همواره با پستی و بلندی‌های گوناگونی مواجه بوده است. دو کشور تقریباً هیچ‌گاه به‌طور مداوم و برای مدتی طولانی روابط حسنه یا برعکس خصمانه‌ای نداشته‌اند. البته در شرایط کنونی اقتدار روزافزون و گسترده‌گی حوزه امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، عربستان را بیش از گذشته نگران کرده است، اما تا آنجا که به سازمان اوپک و بازار جهانی نفت، مربوط می‌شود، روابط و مشکلات صحن اوپک دیپلماسی تعاریف و معانی متفاوتی دارد. برخی از مهم‌ترین تصمیمات اوپک برای تثبیت بازار در مقاطعی اتخاذ شدند که روابط تعدادی از اعضای سازمان ازجمله ایران و عربستان و عراق از امروز هم بدتر بود.

۴ برهم‌ریختگی داخلی عربستان به‌عنوان یکی از

رئیس گروه مطالعات انرژی وین در گفت‌وگو با «شرق»: برگزاری نشست حساس اوپک با ۱۲ وزیر غیر اوپکی

پوتین به بن سلمان خط می‌دهد

تصمیم به تمدید در بیانیه رسمی اجلاس اوپک تقریباً قطعی است

پوتین

در نشست

در قزوین

کشورهای مهم در عرضه نفت، تا چه اندازه می‌تواند بازار را فراتر از افزایش قیمت کوتاه‌مدت، متاثر کند؟
برهم‌ریختگی اوضاع داخلی عربستان بازار نفت را نگران کرده است. عربستان اینک در شرایط آنچه در سال‌های اخیر بدان بهار عربی اطلاق می‌شد قرار دارد. شاهزاده جوان سعودی، کاخ سفید را متقاعد کرد بهار عربی از بالا به پایین و مدیریت‌شده‌ای را عملیاتی کند. حالا واشنگتن هم با نگرانی، کارکرد این شکل از تغییرات نظام در عربستان را رصد می‌کند. بن‌سلمان تاکنون حدود ۸۰۰ میلیارد دلار از ثروت بخشی از شش می‌یارد روسیه بر این اعتقاد است که برای ثبات بازار انرژی می‌رود شاهزادگان دیگری نیز تمام یا بخش زیادی از دارایی‌های خود را از دست بدهند. شاهزاده سعودی اقدامات داخلی خود را با مجموعه‌ای از سیاست‌های منطقه‌ای و برون‌مرزی پیوند زده تا اگر لازم شد، اقبال عمومی و عزم ملی را هم با خود هم‌سو کرده و چنانچه شرایط از کنترل خارج شد با ماجراجویی‌های منطقه‌ای اوضاع داخلی را تثبیت کند، اما در بستر چنین شرایطی دولت سعودی حتی پیش از گذشته خواهان تثبیت قیمت نفت خواهد بود. در شرایط کنونی و در بستر موجود شرایط داخلی، بی‌ثباتی بازار جهانی نفت، آخرین چیزی است که عربستان به دنبال آن خواهد بود.

۴ سناریوهای احتمالی اوپک در نشست آینده چه خواهد بود؟

سناریوهای محتمل در اجلاس ۳۰ نوامبر محدودند. منظور این است که راه‌های متعددی برای ۲۴ وزیر نفت حاضر در اجلاس وجود ندارد، اما آنچه مهم و بلکه بسیار مهم است، استنباط بازار یا درک بازیگران اصلی بازار از نحوه بیان و نگاه یا عزم تولیدکنندگان اصلی است. بازار می‌فهمد نگاه دست‌انکاران اصلی از تصمیمی که می‌گیرند، چیست. فکر می‌کنم در بازار امروز، اهمیت با اعتماد بازیگران در هردوسوی روابط مسکو بیشتر از ریاض است. در آستانه اجلاس پنجشنبه اوپک، بازار به سخن پوتین، بیشتر از نظر بن‌سلمان اهمیت می‌دهد.

۴ آیا اعضا تصمیم به استمرار فریز نفتی می‌گیرند؟
تصمیم در تمدید در بیانیه رسمی تقریباً قطعی است، اما نحن آن مهم است و برداشتی که بازار از این تمدید خواهد کرد. در واقع همان پیامی که بازار از عزم اعضا به ادامه مسیر کنونی از خود ابراز می‌کنند، بسیار اهمیت دارد. آن پیام پشت بیانیه مهم است. یعنی اعضا و به‌ویژه اعضای اصلی و قدرتمند، عزم راسخ و اراده خود را برای ادامه مسیر برای بازار قطعی کنند؛ یعنی صرفاً یک بیانیه رسمی برای بازار متقاعدکننده

رئیس گروه مطالعات انرژی وین در گفت‌وگو با «شرق»: برگزاری نشست حساس اوپک با ۱۲ وزیر غیر اوپکی

اقتصاد

تأثیر قرار می‌دهد.

۴ با فرض پذیرش استمرار فریز نفتی، واکنش بازار چه خواهد بود؟

به‌طوری‌که اشاره کردیم، در شرایط حاضر بازار و به‌ویژه صنعت نفت آمریکا، توجه خود را معطوف تصمیمات اجلاس ۳۰ نوامبر اوپک و به‌طور عمده، ارزیابی سیاست روسیه کرده است. روسیه نسبت به ظهور و قدرت‌یابی نفت شیل سخت حساس است. نفت شیل و نفت خام غیرمتعارف، در هاله‌ای از ابهام درباره هزینه اکتشاف و تولید و نیز میزان و افق تولید آن در سال‌های بعد و به‌صورت غیررسانه‌ای و با حداقل اطلاعات و گزارش‌های خبری، وارد بازار شد و عملاً بیش از سالی یک میلیون بشکه در روز به تولید آن افزوده شد. نفت شیل بسیار سبک (با API بیش از ۴۰) است و در مقابل نفت خام تولیدکنندگان اوپک که غالباً سنگین‌ترند، تأثیرگذاری مهمی در بازار نفت دارد. از همین رو نفت شیل می‌تواند تأثیرات مهمی بر بازار نفت خام متعارف داشته باشد.

۴ آیا روسیه به‌عنوان نماینده غیر اوپکی‌ها، اوپکی‌ها را برای ادامه فریز نفتی همراهی می‌کند؟
روسیه به‌درستی بر این اعتقاد است که برای ثبات بازار جهانی نفت، تمامی تولیدکنندگان باید همکاری کنند و این شامل تولیدکنندگان شیل نیز می‌شود. روسیه نشانه‌هایی از بی‌میلی در ادامه همکاری با اوپک بروز داده و فشار اصلی را روی عربستان وارد می‌کند تا راهکارهایی برای جلب همکاری تولیدکنندگان شیل در آمریکا طراحی کند. البته پرواضح است که این امری دشوار است، زیرا متقاعدکردن تولیدکنندگان شیل آمریکا دشوار است. این احتمال وجود دارد روسیه این انتظار را از عربستان داشته باشد که سهم بیشتری از کاهش قیمتی را بر عهده گیرد. روسیه در جلسات خصوصی اوپک بارها تأکید کرده حتی با قیمت نفت بشکه‌ای ۴۰ دلاری هم مشکلی ندارد. روس‌ها معتقدند در قیمت بشکه‌ای ۴۰ دلار، نفت شیل آمریکا قادر به ظرفیت‌سازی نیست و حتی تا سال ۲۰۲۰ بخشی از ظرفیت کنونی خود را نیز از دست خواهد داد.

۴ کیا منافع دسته‌جمعی اوپک برای برخی کشورها بیش از دیگران از آن سود می‌برند؟
درحال‌حاضر مازاد عرضه انرژی مؤثر در بازار بیش از آن چیزی است که معامله‌گران نفتی به آن توجه دارند. امروزه بازار انرژی خیلی از گذشته بیکپاچه‌تر است. از همین‌رو مازاد عرضه در هریک از انرژی‌ها بر بازار تأثیرگذار است. درحال‌حاضر در بخش گاز هم بازار با مازاد عرضه مواجه است. بنابراین از نظر معادل حرارتی بازار با عرضه‌ای مواجه است که بر تعادل بازار نفت هم تأثیر می‌گذارد. کمتر از یک هفته پیش و در اجلاس سران مجمع جهانی گاز در بولیوی هیچ اشاره‌ای به مسئله مازاد عرضه گاز و تأثیر منفی آن بر قیمت نفت نشد. درحقیقت این فرصتی بود که آن مقطع از دست رفت اما بدون شک لازم است که به این موضوع در فرصت‌های دیگر توجه شود.

به‌طوری‌که اشاره شد جمهوری اسلامی ایران از شمول نظام سهمیه‌بندی کنونی اوپک مستثنا است اما ایران همیشه در سازمان اوپک در موضع کشوری قدرتمند و تأثیرگذار حضور داشته است، بنابراین در اجلاس پنجشنبه هم انتظار بر این است که ایران درباره طراحی راهکارهای جمعی برای متقاعدکردن تولیدکنندگان نفت خام غیرمتعارف به همکاری با اوپک تلاش کند.

خبر

اختلاف یک واحد درصدی تورم در دو دستگاه آماری

● **شرق:** باز هم اختلاف در دو دستگاه آماری کشور. این اولین بار نیست که آمار متفاوتی از یک شاخص کلان اقتصادی از سوی بانک مرکزی و مرکز آمار ایران ارائه می‌شود. پیش از این نیز اختلاف‌های آماری در شاخص نرخ تورم، نرخ بی‌کاری، رشد اقتصادی و دیگر شاخص‌های اقتصادی دیده می‌شد. حالا هم این اختلاف در نرخ تورم تولیدکننده مشاهده می‌شود. مرکز آمار ایران در گزارشی اعلام کرده که نرخ تورم تولیدکننده در تابستان ۹۶ با ۱۰٫۸ درصد رسیده در حالی که بانک مرکزی در گزارش دیگری این نرخ را ۹٫۴ درصد اعلام کرده است. نگاهی به این آمارها نشان می‌دهد که بین این دو دستگاه آماری در نرخ تورم تولیدکننده ۱٫۴ واحد درصد اختلاف وجود دارد. این اختلاف یک‌ونیم واحد درصدی در حالی است که در دنیا کل تورم یک یا دو درصد است اما در ایران به راحتی دو دستگاه رسمی آماری کشور اختلافات آماری قابل تأملی را در محاسبات نشان می‌دهند. جدای از اختلاف بین این دو دستگاه آماری، هر زمان شاخص قیمت تولیدکننده افزایش یابد، بهای کالاهای مصرفی هم افزایش خواهد یافت. این در حالی است که پیش از این برخی کارشناسان تأکید کرده بودند؛ دورقمی‌شدن نرخ تورم تولیدکننده هشدارى است مبنی بر دورقمی‌شدن نرخ تورم در سال ۹۶.حالا هم مرکز آمار ایران در گزارش اعلام کرده که شاخص کل قیمت تولیدکننده در تابستان ۱۳۹۶ به عدد ۲۲۸٫۹ رسیده که نسبت به شاخص فصل قبل، ۲٫۹ درصد و شاخص فصل مشابه سال قبل (۲۰۶٫۷) ۱۰٫۸ درصد افزایش داشته است.همچنین در این گزارش آمده که درصد تغییرات میانگین شاخص کل قیمت تولیدکننده در چهار فصل منتهی به فصل تابستان سال ۱۳۹۶ نسبت به دوره مشابه سال قبل (نرخ تورم تولیدکننده) معادل ۹٫۱ درصد بوده که نسبت به تورم چهار فصل منتهی به فصل بهار سال جاری (۷٫۵ درصد) افزایش داشته است.

طلای سیاه چگونه باعث بی‌کاری می‌شود؟

● اینکه ثروت‌های بادآورده همچون نفت برای ملت‌ها خوشبختی آورده یا نابورده‌اند، محل بحث بسیاری است. درآمدهای نفتی به دلیل اینکه از فرایند تولید و تلاش ملت‌ها به دست می‌آیند،د، وقتی وارد چرخه اقتصادی کشورها می‌شوند، باعث تغییراتی خواهند شد که لزوماً به اشتغال یا رفاه و آسایش مادی بیشتر نمی‌انجامد. به گزارش ایسنا، در یکی از اساطیر یونان باستان، «شاه میداس» به‌خاطر خدمتی که به یکی از خدایان خود می‌کند مورد لطف او واقع می‌شود تا هر درخواستی دارد برایش برآورده کند و او تقاضا می‌کند تا به هرچه که دست می‌زند به طلا تبدیل شود. خواسته او اجابت می‌شود و او شادان به خانه خود بازمی‌گردد و با درآغوش‌کشیدن دخترش ناخواسته او را به طلا تبدیل می‌کند. آنگاه است